

Tekst: Jesaja 45: 20-25 en Marcus 9: 14-29

Lieve mensen, gemeente van Christus,

Wie regeert, wat doet ertoe? Waar is de koning? Hoe zal Prinsjesdag zijn? Wat of wie is de baas over ons? Wat beheerst ons? Is dat angst voor de toekomst, of uit het verleden, geld of zijn het relatiezaken? De verschrikkelijke oorlogen, of de Agrarische Dagen van volgende week, of de ruzie van gisteren? Het kan van alles zijn. De zieke moeder, het kind dat 's nacht niet wil slapen, de 20+-er die niet weet waarheen het leven gaat, geen betekenis of zin, of geen woning.

Te midden van al die vragen luisteren we naar Jezus. Die het hoofdstuk van de maanzieke begint met de woorden: *Amen, ik zeg u dat er mensen zijn, van wie hier staan, die de dood niet zullen proeven voordat zij het koningschap van God hebben zien komen in kracht.* Over welk proeven gaat dit? Over welke dood? Het antwoord hierop leert ons het verhaal van de maanzieke. Wij denken aan het levenseinde,

maar het gaat hier over leven dat geen leven is, leven waarin je geleefd wordt, in plaats van zelf leeft.

Leven vraagt ruimte. En in de wereld van de heilige God en de heilige geest, gaat het om leefruimte waarin je zelf ervaart, ik leef en in dat leven leidt God mee, als een licht op mijn pad. Maar hoeveel levenspaden zijn in duister of nevelen gehuld?

Een verhaaltje. De kleinzoon van de rabbi speelde verstoppertje. Hij verborg zich goed en wachtte stilletjes in zijn schuilplaats tot zijn vriendje hem zou vinden. Toen het wachten hem te lang duurde, kwam hij uit zijn verstopplek tevoorschijn. Maar zijn vriendje was in geen velden of wegen te bekennen. Tot zijn grote schrik kwam hij erachter, dat deze helemaal niet naar hem had gezocht.

In tranen kwam hij bij zijn grootvader en beklagde zich over zijn speelkameraatje. Toen kreeg ook de rabbi tranen in zijn ogen. Hij omarmde zijn kleinzoon en dacht bij

zichzelf: 'Het is net als met God die zegt: "Hoe vaak verberg ik me niet voor jullie, zonder dat iemand mij zoekt! Want ook God wil gezocht en gevonden worden." Opdat het God is die in ons innerlijk en in ons leven regeert, en niet allerlei machten en krachten die in wezen houten beelden blijken te zijn, zoals we in Jesaja lezen. Tot zover dit Joodse verhaaltje.

Om goed te verstaan waar het bij de maanzieke die bij Jezus komt, om gaat, leggen we eerst ons oor te luisteren bij de profeet.

Jesaja roept de mensen die ontkomen zijn bijeen, de mensen die hebben kunnen wegvluchten van de volken, de gojiem. *Laat de daaraan ontkomenen zich verzamelen, naderbij komen.* Dat woord *goj* betekent bevolking in de zin van volk, of natie. De bijbel heeft nog een ander woord voor volk, en dat is *am*. Als dat gebruikt wordt, ligt het accent niet op natie, maar op een notie, namelijk die van verwantschap... gemeenschap, verbinding, je verbonden weten vanuit een besef, dat alles

met alles verbonden is, ook al zien wij dat niet. De hele klimaatcrisis vraagt om *am* in plaats van om *goj*. Om besef van verbonden zijn, alles met allen. Jesaja ziet de ontsnapten, de vluchtelingen, ontkomen aan de volken als natie. En aan het waanidee, dat houten beelden je kunnen redden. Ze verlangen echte, ware redding en verlossing, weg van nationalisme van welke soort dan ook. Heersers van hout laten op zichzelf gerichte macht toe, zij zijn selfmade. Zij menen dat het goddelijk licht in hen zit ingebakken, dat zij het schijnende houden. Dat zij de wereld kunnen regelen en redden.

Die beelden van hout, het woord dat daarvoor in de bijbel staat, komt van het woord slang, maar dat woord lijkt ook heel erg op een ander woord, namelijk op messias. Beide willen de mens verlossen, de slang en de messias. Het verschil is klein, maar verstrekkend. De slang staat voor verlossen dankzij menselijke kracht en macht, de Messias kijkt omhoog, of naar de overkant. Naar God, waarvan Jesaja weet dat

die rechtvaardig is en bevrijdt: *wendt u tot Mij en laat u bevrijden.*

De mens zonder notie van God loopt het gevaar zichzelf als de Hoogste te zien. Dat gevaar is de afgelopen decennia massaal werkelijkheid geworden in onze samenleving. Wat gebeurt er met ons als we het beeld van onszelf hebben dat we godenkinderen zijn? Dan belanden we in het waanidee op de troon te zitten, de hoogste rechten te hebben, maar uiteindelijk blijven we dan in leegte achter.

Psychiater Esther van Fenema schreef een boek met de veelzeggende titel *Het verlaten individu*, wat je kunt lezen als: de houten goden hebben de mens als een baksteen laten vallen.

Van Fenema komt in haar praktijk de mensen tegen die deze leegte diepgaand ervaren. Ze zijn Bijbels gezien *gll*, opgebrand, leeg, ze lijden aan hun leven. En hier speelt het verhaal van de maanzieke zich af. De psychiater hoort van het psychisch lijden, zij diagnosticeert dat niet in Bijbelse taal, maar ze noemt wel de

maanzieke, het mensenkind dat lijdt aan het bestaan. De mens, jong of oud, rijk of arm, ze beschrijft ze als individuen gevangen geraakt in leegte, lijdend of opgebrand. De gelovige weet van hll, en dat betekent loven en prijzen, niet zich maar God, Jezus.

Maanzieke jongen is er slecht aan toe. Hij valt in vuur en water, dan in het ene, dan in het andere. In de versie van Marcus schuimbekt en stuiptrekt het kind ook nog eens hevig.

Epilepsie! roept de dokter. Van de buitenkant lijkt het daarover te gaan, ja, maar omdat dit Evangelie is, gaat het hier om de binnenkant van ons mensen, om de geest van een mens, om het leven zonder houvast zodat je wankelt, valt, stuiptrekt. Om mensen die sterven aan het leven.

Eigenlijk is het heel simpel, de jongen is doof en stom voor het Evangelie. En dat is precies waar heel veel mensen tegenwoordig aan lijden, aan doofheid voor het Evangelie. Dat ligt 'm niet persé aan de mensen, maar ook

aan de kerk. Dit is heel kort door de bocht, hoor gemeente. Maar wel waar. De kerk heeft in de loop van de eeuwen heel wat rijk-lagige Bijbelteksten platgeslagen.

Opmerkelijk is, dat zowel Mattheus als Marcus dit verhaal vertelt precies na de verheerlijking van Jezus op de berg. Jezus' gedaante verandert, *zijn aanschijn straalt als de zon*, staat er. De Bijbelse bergen beklim je als je bidt, mediteert en God zoekt, als je stil wordt en je door God laat vinden. *Jezus is het licht van God voor de wereld.*

De maanziek kent dat licht niet meer. Weet niet van liefde die je zomaar krijgt, om niet. De maanzieke lijdt aan het gemis van dat weten, is bezet door een ziekmakend zelfbeeld.

Je hebt de mens die leeft alsof hij zelf de zon is, en je hebt de mens die weet, dat hij de maan is. De maan kan zelf niet schijnen, maar ontvangt licht van de zon en straalt dat uit. Als je weet dat je maan bent, ken je het *Uw wil geschiede*.

De Jood in het Bijbels weten ziet zichzelf als de maan. Hij is niet zelf het licht, maar hij is de weerkaatser van het licht van de zon. In Bijbelse taal: ons Licht komt van de overkant, van de andere oever. Jezus weet dat Hij het licht van die oever is, van de wereld van het heilige. De Jood weet: het licht dat ik uitstraal is mij geschonken, is gegeven licht. Het komt van de Zon met een hoofdletter. Het komt van God. Wat mij als mens doet leven krijg ik, is mij gegeven, komt op mij toe, het ervaren is een moment van genade. Ja gemeente, wij zijn maanmensen. God is de Zon, zoals de aarde opademt bij het licht van de zon, die zon is een ster, waarom heen de aarde samen met de maan en zeven andere planeten draait.

Maanziekte, heeft te maken met een vergissing, dat je de zon bent of moet zijn van de cultuur waarin je leeft en opgroeit, je kunt ervan kindsbeen af aan lijden.

Er is een ziek kind met zijn Vader bij Jezus gekomen. Het kan niet spreken en het is stom.

Er zit hem een kwelgeest in de weg. In ons zitten zomaar kwelgeesten in de weg die ons het zicht op de bron van het Licht ontnemen. Dan heersen er negatieve schaduwen in ons, die zeggen dat we niks waard zijn.

*Zodra de kwelgeest Jezus ziet, stuiptrekt de jongen en rolt schuimbekkend over de grond. We zien het voor ons. Nee, geen epilepsie. Gemeente, het symptoom van de maanzieke is dat hij doof en stom is. Er staat: *Ik heb mijn zoon gebracht, omdat hij van een geest bezeten is en niet kan praten.**

De vader knielt. 'Ik geloof, kom mijn ongeloof, te hulp. Geef mij, mijn kind en toekomst, weer van dat licht, zodat het leeft door dat licht, in plaats van door al die duistere krachten die hem heen en weer slingeren van water naar vuur. Voer toch mijn jongen weg uit die machten die hem bezeten en kapot maken, laat hem aan het licht komen.'

Jezus beveelt de doofstomme geest uit hem te gaan.. Maar tegenkrachten zijn sterk, gewoontes hardnekkig.

Messiaanse bevrijding doet pijn, schuurt.
Slingert je heen en weer, het lijkt wie je bent te beschadigen.

Ze denken dat hij dood is. Zo lijkt het van buiten, maar van binnen gaat hij geestelijk door de doodsrivier van kwellende geest heen en staat daaruit op. En dan krijgt hij ruimte om zichzelf te zijn. God is geen leegte, maar ruimte, Schenker van leefruimte. Opdat wij leven.

Jezus is vol van dat levenslicht. Zoals iemand kan overstromen van geluk, zo stroomt Jezus over van het Zonlicht van God. Om niet deelt hij ervan uit. Dat zien en dat voelen de mensen. Daarom komen ze, roepen ze: 'Heer ontferm u!'

En wij? Hoe verdrijven wij de demon in onszelf?
Dat vraagt ons

stil worden

inkeren

het hoofd buigen

God naderen.

‘Heer, ontferm u over ons’

Amen